

**AL CERVELL LI
INTERESSEN ELS
VALORS RELATIUS**

David Bueno i
Torrens

Professor i investigador
de genètica de la UB i
divulgador de la ciència

Enveges socials

Una de les coses que més em criden l'atenció d'alguns estudis de neurociència que s'han publicat darrerament és que permeten reconciliar visions humanístiques i científiques sobre temes concrets, la qual cosa espero que contribueixi a difuminar els malentesos que de vegades es produeixen entre aquest dos camps del coneixement i la cultura. Enteneu-me bé: no vull dir que hagin d'utilitzar els mateixos mètodes de treball i anàlisi; ateses les diferències que hi ha en els seus respectius enfocaments, per garantir el bon avenç d'ambdues àrees han de ser necessàriament diferents. Em refereixo a evitar situacions que, de vegades, generen una absurda sensació de competència –dic “absurda” perquè per mi l'objectiu tant de la ciència com de les humanitats ha de ser contribuir al benestar i la dignitat humans–, i que fins i tot poden acabar vorejant una mena d'irracional enveja. El darrer treball que he llegit que permet aquest acostament, publicat fa quinze dies a la revista *Integrative systems*, aborda el tema de l'enveja.

L'ENVEJA ÉS UNA EMOCIÓ desagradable que experimenta una persona que desitja quelcom, sigui material o no, que posseïx una altra. Aristòtil la va definir com “el dolor que ens causa la bona sort dels altres”; Kant, com “la resistència a veure el nostre propi benestar eclipsat pel d'un altre, perquè l'estàndard que utilitzem per mesurar el nostre benestar depèn de la comparació amb el dels altres”; Russell va afirmar que “és una de les causes més potents que impedeixen assolir la felicitat”, una visió que també comparteixen l'hinduisme i el budisme, i el cristianisme l'ha convertida en un pecat capital.

EN AQUEST TREBALL CIENTÍFIC es va fer un seguiment de l'activitat neural a un grup de voluntaris al moment de rebre una recompensa econòmica, que va ser diferent en cadascun d'ells. Inicialment, a tots se'ls va activar una zona del cervell anomenada nucli estriat ventral, que està implicada en el sistema neuronal de recompensa i que fa que s'alliberin neurotransmissors que

JOAN OLLER

generen sensació de plaer. Tanmateix, quan van comparar els seus guanys amb els dels altres, als que havien guanyat menys també se'ls va activar l'escorça cingulada anterior dorsal, que connecta les regions motores, cognitives i afectives del cervell i que es relaciona, precisament, amb la generació de sentiments d'enveja. Per al cervell és molt important saber on ens trobem en relació amb els altres; per això li interessan els valors relatius, la qual cosa afavoreix que el sentiment de recompensa sigui superior quan hom té

més que els altres, malgrat que tothom en tingui molt poc, que quan hom té molt però n'hi ha que encara en tenen més. No a tothom, però, se li activa amb la mateixa intensitat, la qual cosa justifica que hi hagi persones més envejoses que d'altres.

CURIOSAMENT, TAMBÉ ES VA VEURE que, en aquesta situació d'enveja per comparació social, disminueix l'activitat de l'escorça prefrontal ventromedial, que contribueix a l'empatia. I si amb posterioritat hom s'assabenta que la persona que enveja ha tingut mala sort, s'activa novament el nucli estriat ventral, la qual cosa genera sentiments de satisfacció per la dissort de l'altre. Paradoxalment, aquestes comparacions socials preconscients també les utilitzem per formular judicis de valor pel que fa a les interaccions socials i, en conseqüència, per modelar la nostra societat. Segurament tot això explica molts fenòmens socials anacrònics, i l'interès que l'enveja ha despertat des de sempre als filòsofs i humanistes.

En la situació d'enveja per comparació social, disminueix l'activitat de l'escorça prefrontal ventromedial, que contribueix a l'empatia